

Hazafiságunk

Írta Mezey Ferenc dr., kir. lanácsos
az Országos Izraelita Iroda alelnöke

gyetlen tekintet a háború folytán bekövetkezett területi veszteségekre, az ezekkel járó új állami elhelyezkedésekre, a hivatali, közgazdasági és egyéb érdekköri eltolódásokra, sőt a jelszavak és nemzetközi kikötések éllé nére is szükségszerűen bekövetkező kulturális változásokra, s könnyes szemmel látjuk, hogy mindazt, ami eddig a szentelt magyar föld iránt milliók lelkében itt minden más érzést lebíró módon élt, históriailag alkotóan működött, súlyos válság rengette meg.

A világháborúból megalázzottan, erejében megtörve, területében megcsönkítva került ki hazánk. Testét még szivárgó sebek lepik el. Alig van ép tagja. A reménység csak az ország népében megmaradt erőtartalékba és a levegőben kóválygó akaratfoszlányokba kapaszkodik. Ami a közéletben az újjászületés jelszavával vétezetten jelentkezett, a csökkent hatalmi maradványok konszolidálása helyett a megsemmisülés folyamatának kedvezett. Az 1918. novemberi forradalom alkotás helyett rombolást végzett. A kormányformának és az ország egész jogrendjének megváltoztatása, a nép vérévé vált hagyományok letiprása egy ad hoc szervezett társaság lényegben végzetes, külső formáiban groteszk játéka volt, melyet a nemzet egy része kezdetben elitét vagy megérteni sem tudott, melyhez azonban, mint a kétségbeesés utolsó reményszálához, hozzákapott. A valódi nemzeti akarat meg, nyilvánulásának lehetőségét mesterségesen akadályozták. Új és új eszmékkal, kiforratlan javaslatokkal, tökéletlen intézkedésekkel

eszmezavart keltettek az országban. Vágyakat keltettek, amelyek határtalanokká nőttek, törekvéseket abrakoltak, amelyek az együttes, honmentő munkára hivatott társadalom különböző rétegeit egymás ellen ingerelték. Emelett az ország létét érintő nagy kérdésekben tehetetlenség és bűnös lelkiismeretlenség mutatkozott minden vonalon. Nemzeti álarcosok tolongtak a közéletben, allacsony akarnokok, árulók a köztereken és kishitű tépelődés húzódott meg a háttérben. Végül is lehullott az álarc és a közhatalom a vörös terror szennyes kezeibe ikerül. Az internacionalizmus kalandorai örülettel agyukban, gyilokkal a kezükben az országit a megsemmisülés felé vitték. A szocializmus, amelynek némely ígéje már-már utat tört magának és a kiegyenlítés szellemében hódítani kezdett, fertőbe jutott. Árulók a kommunizmus karjaiba taszították, hogy részese legyen a hatalomnak, fő erőtámasza a bűnök rendszerének. Hatalmas és évtizedeken át kiépített szervezetében felgyült energiái és a vagyontalanok elégedetlen csapatainak támogatása nélkül a sötét alakok lazításai hiábavalók lettek volna. Csak ez állapotokon és egy földig tiport nemzet testén gázolva kerekedtek felül, csak így győzött az a rendszer, amely vérben, vagyonban tobzódón, letarolta mindazt, ami emberi jogot és szabadságot jelentett, amit hit és erkölcs szentnek vallott és ami a haza imádatában e földön való munkánknak emelkedettséget, melegeget, tartalmat és célt adott.

A fegyvertelen megfélemlítettek, a pótolhatatlan életért rémes pók, a véleményükben és akaratukban lenyűgözöttek, a jogaikból kifosztottak és szenvedéseikben enerváltak tehetetlenül vergődtek. Kétségbeesésükben a diadalmas ellenségtől várták a segídemet. Az emberiség szolidaritásában reménykedtek. És mert ebben csalódtak és mert maga az ország szinte szisszenés nélkül tűrte, hogy végigtapossanak rajta, hogy föltúrják minden vetését, egyre sűrűbbeké váltak a kifakadások a vérző ország ellen. Hűtlenek ajkáról fölfölhangzott a csúf vád, – voltaképpen önvád – hogy ez az ország megérdemli gyászos .sorsát.

Mindazért, ami történt, a meghunyászkodó egyetemességre hárult a felelősség. S a lidércnyomás elmúltával a társadalom egy része mégis a magyar zsidóságot választotta ki bűnbakul, hogy a maga vétkeinek nyomait eltüntesse, hogy a bűnös uralom támogatásában való részvételét felejtse vagy leplezhesse és hogy sokáig elfojtott bosszúvágyának teret és tárgyat szerezzen.

Nem azoknak bűneiben keresték az okokat, akik a nemzeti tanácsok hangos vásárján elárulták az országot, nem azokban, akiket ez a piac uralt, nem a magyar arisztokrácia egyik szellemileg és erkölcsileg meghibbant, hatalmi vágytól hajtott, gyászos alakjában, sem a demagóg pap közéleti bukfenecjékében, nem a 48-as politikai hagyományok egyes sáfárjainak elcsúszásaiiban, nem a minden elégedetlen elemet felszívó munkástársadalom osztályharcos felülkerekedésében, hanem – a zsidókban.

A jogcím erre az, hogy a kommunizmus vezérkarában sok volt a zsidóeredetű. Hasztalan a hivatkozás arra, hogy a perifériákon és a vörös, hadseregben egészen más volt az arány, hogy azok a vezérek, épp úgy mint más vallású társaik, az emberieségtől és hittől rég elszakadtak, hogy a magyar zsidóság egy-

házi, társadalmi, vagy közgazdasági tényezőinek és képviselőinek közelébe sem juthattak soha. Hasztalan az ellenvetés, hogy más vallásokat és fajokat híveik és tagjaik büneiért szolidaritásba nem vonnak soha. Hasztalan az utalás a szenvedésekre, amelyeket a zsidóságnak a Károlyi-forradalom és vörös terror alatt el kellett szenvedniök. Éppen olyan hasztalan a tiltakozás is a csak zsidókkal szemben gyakorolt igaztalan általa; nosztalgia ellen, amelyekkel az ártatlant a bűnösökkel szemben sújtják. És hiába mutatnánk arra is, hogy a magyar zsidóság nagy összességének eddigi élete, a közéletben való megnyilatkozása és magatartás egyenes tagadása mindannak, amit a kommunizmus tett és akart, hisz éppen a tőke alkotása, forgatása és kereskedelmi jelentősége körül fejlett mentalitása egyenesen kizárja azt a gondolatot, hogy a destruktív eszmék körül csoportosuljon.

Az érzések ideje lejárt. A szenvedély tombol és a fel-felcsapdosó lángok mellett a jelentéktelenségek vígan pirítják a szalonnájukat. Az igazság elfödi arcát, az érzelmek ridegen elzárkóznak. Megnyugtató csak az, hogy a nemes magyar nép, a mely a körében szétszórtan élő zsidóság nemzethűségének, munkásságának, családi életének és így egész erkölcsi értékének leg-hivatottabb bírója, az igazságoknak ellenáll.

A zsidóság, amely ez ország népességének törpe minoritása, szinte kínálkozott arra, hogy a szörnyű idők hatása alatt elvadult ösztönök szabad zsákmányává legyen. Vallását, amely a kereszténység forrása, az elvetemült tanok gyanújával illetve a szélső antiszemitizmus. Erkölcsét, amelynek igazságai a kereszténységével azonos eredetűek, külön bántó vignettával látta el. Tudományát, műveltségét válogatás nélkül gyanú alá fogja. Munkájának anyagi eredményeitől megvonja azt a megbecsülést, amelyet saját termékenységének megad. A nemzet boldogítására szolgáló igyekezetek körében szerinte a zsidó törekvés nem az egyetemesség, hanem valamely idegen, rejtelmes és veszélyes külön alakulat javára esik. A zsidó munkásság gyümölcsét tehát szabad prédává kell tenni, meg kell fosztani a jogvédelemtől, vagy intézményesen ki kell csavarni kezéből a munka eszközeit, alkalmát és lehetőségét. Az állammal szemben fokozni kell terhet, de az állam csökkentse vagy egyáltalán vonja meg tőle a jogokat. A szerzésre való szabadságát korlátozni, ahol lehet, megakadályozni kell. A szabadság a magyar nemzet palládiuma, de képtelenségnek tartják, hogy ez keresztlevél nélkül való embert is beragyogjon. Minden pályáról le kell szorítani a zsidót. A vállalkozás alapja ne a tehetség, ne a szorgalom és képesség legyen. El kell távolítani a zsidókat a közhivatalokból, amelyeket becsülettel töltöttek be, a katedrákról és akadémiákról, amelyeknek dicsőségére váltak, a nemzeti irodalomból, amelyben a magyar nyelv művelését szent tudományává avatták és amelynek szellemet, színt, lendületet adtak. Ki kell űzni őket a művészet csarnokaiból, pedig nem váltak méltatlanokká.

A hazai zsidóság e közéleti tünetek miatt nagyon szenved, szenved nemcsak mint zsidó, hanem mint magyar is. Fáj, hogy hazánk ellenségei boldogan kapnak ezeken a tüneteken, mert

megrágalmazhatják velük ezt a szabadságszerető nemzetet. Fáj különösen, hogy a zsidóvallású magyar hősök ezreinek sírjain a kegyeletlenség szánt végig és hogy annyi hűségért és ragaszkodásért honfitársaink haragja a fizetség. De leginkább fáj, hogy kétségbevonják hazaszeretünket, hogy e nemzet testéhez és létehez tapadó, közös történeten és egyenlő jögon fejlett érzéseinkben gázolnak.

Ennek az országnak sok idegen fajbeli lakosságát sem az évszázados kötelékek, sem a keresztény vallás közössége nem kapcsolta oly szorosan a magyar nemzet sorsához, mint a magyar zsidót. A patinás történeti kapcsokat megalázó béklyóknak érezték, mihelyt lehetett lerázták magukról, sőt láncot kovácsoltak belőlük a magyarság kezére, lábára. Elkülönülésüket sem törvénynyel, sem a polgári jogok teljességével, sem az egyházaknak adott nagy állami kedvezéssel megakadályozni nem lehetett. Maradtak évszázadokon át nyelvben, érzésben idegenek, indulatban ellenségesek. Végül is hátbatámadták az országot.

És a zsidók? Bár hosszú évszázadokon át jogalamizsnákon éltek, mindenkor híven ragaszkodtak a magyar nemzethez s mindent elkövettek, hogy beleolvadjanak a magyar nemzetbe. Kultúráját a zsidóság magáévá tette, ennek fejlesztésében híven résztvett. A hazaszeretben és az állam iránt való kötelességek teljesítésében lépést tartott a fajmagyarsággal. Vallását történeti idők viszontagságain keresztül e hazában is híven megőrizte és ennek kultuszát a magyar nemzet szokásaihoz idomítja. Iskolái a magyarság és a nemzeti érzés ápolásának terén mintaszerűekké váltak s a magyarságra kedvezőtlen területeken nemzeti missziót teljesítettek. A túlnyomó részben mezőgazdasággal foglalkozó országot a zsidóság, amely ősi időben maga is ily foglalkozást űzött, az elszórtága óta reá kényszerített tevékenységi területen, ipari és kereskedelmi téren gazdagította, a fejlettebb országokkal való kapcsolátokat kiterjesztette és rövid idő alatt szinte hihetetlen módon mélyítette. A magyar nemzet levegőjében lassanként levetette magáról az elnyomatásban hozzátapadt külsőségeket és már a nemzet szabadságharcában, de még inkább a világháborúban hős fiainak véráldozataival a magyar nemzettel való kapcsolátót összeforrottnak, az öröklétre megpecsételtnek vélte.

Ebből az álomból, amelyben élni és halni akart, kegyetlen módon felrázta az antiszemizmus. Hát hasztalan lett volna élet, hűség, munka, áldozat és a nemzet ideáljaiba való elmerülés?

Sokan kérdezik ezt s mégis olthatatlanul tovább ég bennük a hazaszeretet lángja, mert sem ez országban elfoglalt, érdemekkel kiküzdött jogállásunk, sem a nagy, virágzó Magyarország törvényhozása idején alkotott és a nemzeti becsület ótalmába fogadott törvények nem állanak még ma sem oly ingatag alapon, hogy az ország romjain imbolygó akarat azokat a szenvedélyes politika ingoványába taszíthassa. De ha ez mégis megtörténik, mi nem rendülünk meg abban a hitünkben, hogy az a géniusz, amely ittvaló évszázados történetünkön át vezetett bennünket, ha talán újabb szenvedések árán is, új diadalra segíti az igazság ügyét.

A megpróbáltatások vallásának fiai vagyunk. Évkönyveink tele vannak szenvedéseink emlékeivel. Minden oldal teherlapja az emberiségnek. A világesemények is bennünket sújtanak leginkább. Az irtó háború során éppen hőseink sírját ápolhattuk, a hősi halottak özvegyeinek jajkiáltásait csitítottuk, amikor Ágoston Péter könyvet írt a zsidókról, hadat üzent nekünk minden vonalon. Beszennyezte hitünket és erkölcsi életünket. Jászi Oszkár szolgáltatta hozzá a zenekíséretet. Ez az ember a gyászos-emlékü Károlyi-kormányból fellovalta a nemzetiségeket, áruló módon felfokozta étvágyukat, amaz pedig bevonult a kommunizmus – népbiztosi „méltóságába”. A zsidógyűlölő professzor a zsidóság szemetjével ölekezett össze és Faber Oszkár „elvtárs-sal”, a nagyérdemű kegyesrend elkorcsosodott tagjával parolázott, aki hitványságának tetejébe nyíltan hirdette és tettekkel tanúsította az egyedül üdvözítő antiszemitizmusba ojtott kommunizmus világmegváltó tanait.

A *Károlyi-forradalom* első nyilvánulásai pogromokkal kezdődtek. Ezrivel üldözték el a zsidókat otthonukból és milliókra menő károkat okoztak nekik. A nemzetiségi vidékeken magyarságuk miatt ölték, üzték őket, magyar vidékeken „Istennek tetsző” cselekedetből. Az ezrekre rúgó áldozatok érdekében segítséget, óvó rendszabályokat kértünk. Süket fülekre találtunk. Erre hitfeleinkhez fordultunk kiáltványt. Ezeket mondottuk:

„Részt vegyetek és szerepet kérjetek minden tevékenységben, melynek célja az ország új alapjainak kiépítése. Üldözésektől, támadásoktól, felelőtlen bandák rémtetteitől (melyeknek elhárítására a kormány minden lépést megtagadott) el ne keseredjete, ne a bűnösöket lássátok, hanem a vérző és vonagló magyar nemzetet tekintsétek, áldozatok és ne higyjétek, hogy hiába lesz. Cselekedjete, ha szenvednetek is kell érte. Sem munka, sem tűrés, sem bánthatom ne legyen elég, ha vele a magyarságot szolgáljátok. Szedjétek össze minden erőteket és zsidó lelketek minden nagy tulajdonságát: a belátást, az áldozatkészséget, a hálát és a messze fényvel lobogó szeretetet, mely olthatatlan főrósággal olvasztott bele mindnyájunkat a magyar nemzet tagjainak gyűrűjébe. Legyetek, akik voltatok: jó zsidók és igaz magyarok. Az utolsó sóhajig! Az utolsó csepp vérig. Az élet utolsó szikrájáig!”

Akkor szóltunk így a zsidósághoz, mikor a zsidók vértanúi voltak hitűknek és magyarságukhoz való ragaszkodásuknak, mi? kor ezrével vánszorogtak közöttünk sebzett testtel és lélekkel, kivette hajlékukból, kifosztva mindenükből: 1918 december elején.

Ugyancsak 1918 december havában, mikor, azt a csúf játékot láttuk, melylyel Magyarország integritását aláásták és mert attól tartottunk, hogy a, zsidók kárára történt atrocitások, jogfosztások és égbekiáltó igazságtalanságok valahogyan hazánk ellen fordulhatnak, magyar, német, francia és angol nyelven memorandummal fordultunk a világ zsidósághoz. A magyar zsidóság ezeréves történetéből kiemeltük mindazt, ami a magyar nem-

zet irántunk való türelmének, igazságszeretetének és egyáltalán nagyságának bizonyága és esküvése emelt kézzel tettünk valamást Magyarország történelmi joga és igazsága mellett. Meszszire ható módon dicsőítettük a magyar néplélek nagyságát és szabadságszeretetét. A külföldi hittestvérek előtt rokonszenvet gyűjtöttünk mindent, ami a magyar nemzet iránt rokonszenvet kelthet, hogy ezt a rokonszenvet terjesszék és hazánk érdekében gyümölcsöztessek. Tettük ezt a zsidóüldözések kellős közepén, mert a bűnösök üzelmein túlhelyezkedő és mindeneket uraló ha? zafiság inspirált bennünket – akkor is. Azt mondjuk az emlékiratban:

„Ezer esztendő alatt léleekben, érzésben, magyarságban egygyé lettünk a magyar néppel. Mindenkor zászlótartói voltunk a magyarság eszméjének, s nemzetiségi vidékeken mi voltunk a magyar állam oszlopai. Életünket és vérünket, vagyunkat és nyugalunkat mindenkor szívesen áldoztuk érte. A magyar föld minden göröngye drága nekünk. A magyar nép minden érzése, sorsának minden változása, törekvése és érdeke közös a mienkkel. De most a sorsdöntő órákban kétszeresen érezzük s kétségeesetten kiáltjuk felétek, hogy a mi érdekünk egy a magyarságéval, a magyar terület épségben maradásától függ a magyar zsidóság, – sőt azt hisszük, az egész Kelet zsidóságának jövője. Testvérek, mentseték meg Magyarországot!”

A Károlyi-kormány, akkor megfoghatatlan, de a bekövetkezett eseményeik után immár megérthető okokból akciónkkal szemben közömbös volt, majd elutasítóan viselkedett. Hasztalan jártam, könyörögtem: Jászi végzetes mesterkedései és az egész rendszer szövevényes hazugságai miatt annyit sem lehetett kieszközölni, hogy az emlékiratok példányai útnak indíttassanak, vagy megszervezett külön misszióink útlevelekhez jusson. Mellékutakon juttattuk ki tehát írásainkat.

A viszonyok változásával, noha azok is nem kevés keserű? seget hoztak számunkra, aggodon, hogy a rendellenes jelenségek a veszélyeztetett területeken lakó zsidóságra elidegenítő hatással lehetnek, az országos izr. iroda 1919. évi november hó 28-án bizalmas körlevéllel fordult a zsidó testületekhez s lelkükre kötöttük, hogy:

„legközelebbi feladatunk, hogy a veszélyeztetett területeken minden országos vagy helyi akciónak hű és áldozó részesei legyünk, melyek Magyarország területi integritásának védelmét célozzák. Vonjuk be ebbe a munkába lelkes pap? jainkat és ifjúságunkat, hazafiasságunk egész odaadásával álljunk a magyar nemzet létérdekének, határainak ótalmára. Bármily oldalról eredő elidegenítési szándékkal szembe szállva, kövessünk el mindent, hogy a haza földjének mentési művében az első sorokban részt vegyünk. Jogot ad nekünk ehhez az évezredes történet. Szent kötelességünk ez, mert legnemesebb érzésünkből fakad. Álljunk munkába!

Még sokáig folytathatnám a hazafias hűségről és lemondásról tanúskodó dokumentumokat. De csak egyet iktatok még ide.

A legújabbat. A könnyek még meg sem száradtak rajta. Sok ifjú szíve vérenek nyomait hordja. Ezrével rekesztették ki a zsidó ifjúságot az egyetemről. Közöttük a háború kitüntetett hőseit, rokkantjait, agg szülők gyámolítóit, a tudomány reménységeit és a társadalom egészséges hajtásait. Egy részük menekül a külföldre, hogy tanulmányait befejezze. Nagy részük szomorúan, leverten, a reájuk oly emlékezetes 1920 március 15-én hazafias ünnepre sorakozik, hogy épüljön a nemzet nagyjainak emlékéen, emlékéen hogy a szabadság eszméjének újjáébredésére a szent múltakból reményt merítsen. És ez a gyülekezet melynek minden tagja zsidó voltának áldozata, ez a mostohán kiteszített ifjúság a Himnusz hangjai közben elfogadott határozatában vallotta és hirdette:

„hogy bármi sors alatt rendületlen hűséggel fogunk mindenkor ragaszkodni magyar hazánkhoz és áldozatkész buzgalommal követelünk magunknak részt úgy a nemzet megvédésének küzdelmeiből, mint az ezeréves magyar államnak a történelmi határokon belül való újjáépítése munkájából.”

Szegény véreink, jól mondjátok és nemcsak mi itthon, de amerikai magyar hitrokaink a felemelő és segítő munka egész láncolatában is azt vallják: bármi sors allat t. És ha volna köztek, akit elkeseredés, célszerűségi ok, réveteg világnézet vagy csalóka fény hűségében megingat, vessétek ki magatokból. Hazaszeretettünk nem fölmondásos kölcsön. A magyar nemzet jobbjaival kötött, areopagja által szentesített és az örökkévalóságra szóló viszony. Eljegyeztük magunknak ezt a földet örökre, éljegyeltük törvény és igazság alapján, soha nem szűnő szeretettel. Róna, hegy, levegő, nyelv, iskola, szülő, szószék, példa, hála, kegyelet, közös öröm és szenvedés oly mélyen edzette ezt lekjünkbe, hogy azt onnan senki ki nem törülheti. Ezt olvassuk őseink sirtábláiról, ezt kiáltja felénk az elköltözőitek szelleme.

Tudjátok meg, atyánkfiai és ti is szeretett honfitársaink, a jók és eltévelyedettek egyaránt, hogy törvény adta jogainkért, polgári és politikai szabadságunkért kellő időben és törvényes eszközökkel síkra szállunk. Most pedig valljuk, hogy azok, akik a megcsappant nemzeti erő kárára gyűlölettel, vagy bármily gondolattal és cselekedettel bennünket magyar hazánkban idegekké akarnak tenni, vétének az ország ellen. Már ezért is szerreben találják magukat a magyar zsidósággal és – hiszszük – a nemzet többségének akarataival is. Igaz, hogy kevesen vagyunk és hogy a körülöttük tajtékot verő hullámok láttára elernyecltünk. De „elmúlik az éjszaka és elközeledik a nappal” és akkor fegyverünk lesz az igazság, erősségünk véren és szenvedésen szerzett jogunk, ótalmunk a magyar nép becsületérezése, törvénynyel megpecsételt lelkiismerete. Erős a bizalmunk, hogy naragra gyűlt elleneseinket visszatereli az igaz szeretet vallásaihoz, a szabadság, egyenlőség és testvériség most tán kissé fakulinak tetsző, de örökké dicső eszméihez. Ezeknek jegyében a magyar testvéreinkkel együtt odaadó munkánkkal és ha kell, vérünkkel is segítünk felépíteni az új Magyarországot!